

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра теорії та історії держави і права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАВОЗНАВСТВО**

Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Історія)»

Спеціальність 014 (за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26.08.2025 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Програмні компетентності та результати навчання
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Правознавство
Викладач (-і)	Шинкарук Ярослав Іванович, к.ю.н., професор кафедри кафедри теорії та історії держави і права зарубіжних країн; Остап'як Микола Михайлович, доктор філософії (PhD) за спеціальністю 081 Право, викладач кафедри кафедри теорії та історії держави і права зарубіжних країн.
Контактний телефон викладача	Остап'як Микола Михайлович – 0979825043 Шинкарук Ярослав Іванович – 0673433307
E-mail викладача	Остап'як Микола Михайлович mykola.ostapiak@pnu.edu.ua Шинкарук Ярослав Іванович yaroslav.shynkaruk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://api.d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі здобувачами, <i>розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри</i> https://kttidip.pnu.edu.ua/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до курсу	
<u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є право як регулятор суспільних відносин у різних сферах суспільного життя. Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: 1. Основи теорії держави і права 2. Основні галузі права України Вивчення навчальної дисципліни «Правознавство» є формою правової освіти здобувачів освіти освітньо-професійної програми «Середня освіта (Історія)». Це зумовлено рядом факторів: по-перше, необхідністю сформувати у здобувачів освіти належний рівень правосвідомості; по-друге, потребою в оволодінні ними практичними навичками застосування чинного законодавства України; по-третє, необхідністю виробити у здобувачів освіти вміння аналізувати наявні в Україні правові явища, державно — правову дійсність та правові процеси. Основними джерелами цієї виступають Конституція України, Кримінальний кодекс України, Кодекс законів про працю України, Сімейний кодекс України, Цивільний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення.	
3. Мета та цілі курсу	
<u>Метою</u> викладання навчальної дисципліни «Правознавство» є необхідність сформувати у здобувачів освіти належний рівень правосвідомості; потреба в оволодінні ними практичними навичками застосування чинного законодавства України; необхідність виробити у здобувачів освіти вміння аналізувати наявні в Україні правові явища, державно-правову дійсність та правові процеси. <u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни «Правознавство» є набуття здобувачами освіти знань та розуміння ролі права, його функції і завдання, місце серед інших соціальних інструментів, знати свої права, свободи і обов'язки, розуміти механізм, межі та способи їх реалізації. Це сприятиме не лише подоланню правового нігілізму, що існує зараз у нашому суспільстві, а й стимулюватиме процес демократичних перетворень, які відбуваються в Україні. Лише правосвідома особистість здатна активно включитися в	

цей процес.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання, потребує інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання історії та громадянської освіти в закладах загальної середньої освіти і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, а також до використання знань у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання й повноцінне розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально на основі чинного законодавства та міркувань етики.

ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності з дотриманням етичних норм і цінностей сучасного суспільства, діяти громадсько і соціально відповідально та з почуттям поваги до оточуючих.

ЗК 7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, забезпечувати особисту та групову відповідальність за дотримання виконавської дисципліни, вміння визначати і наполегливо реалізовувати поставлені завдання і взяті обов'язки.

ЗК 10. Здатність поважати мультикультурність і різноманітність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК 2. Здатність забезпечувати навчання учнів українською – державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області історії та громадянської освіти.

ФК 3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей, застосовувати під час організації навчально-виховного процесу ефективні методики й технології.

ФК 4. Здатність застосовувати інтерактивні методи і сучасні освітні технології навчання, формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами історичних і громадянознавчих предметів, інтегрованого навчання.

ФК 7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог безпеки життєдіяльності і законодавства щодо охорони життя і здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання під час освітнього процесу здоров'язбережувальних технологій.

Результати навчання:

РН 6. Називати і пояснювати принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.

РН 7. Демонструвати знання основ фундаментальних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперувати базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН 11. Виявляти навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації,

пояснювати необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.

РН 13. Демонструвати знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовувати необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

5. Організація навчання				
Обсяг навчальної дисципліни				
Вид заняття		Загальна кількість годин		
Лекції		6		
семінарські заняття / практичні / лабораторні		4		
самостійна робота		80		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
2	014 Середня освіта (Історія)	1,2,3,4	Нормативний	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття	сам. роб.
Змістовий модуль I. Основи теорії держави і права				
Тема № 1. Основи теорії держави		2	2	7
Тема № 2. Основи теорії права		2	2	7
Тема № 3. Основи правової поведінки та юридичної відповідальності		2	2	6
Змістовий модуль II. Основні галузі права				
Тема № 4. Основи конституційного права України		2	2	7
Тема № 5. Основи цивільного права України		2	2	7
Тема №6. Основи сімейного права України			2	7
Тема №7. Основи трудового права України			2	6
Тема №8. Основи кримінального права України		2	2	7
Тема № 9. Основи адміністративного права України			2	6
ЗАГ.:		12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання курсу	Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах Карпатського національного університету імені Василя Стефаника і визначається Розділом 3 Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. За усні відповіді на практичних заняттях, тестування, зразки документів, виконані вправи студент може отримати максимально 25 балів, бал за складання заліку (підсумковий контроль) становить максимум 75 балів.			
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає обов'язково з'явитися на залік і виконати письмові завдання, які передбаченні в заліковому білеті. Заліковий білет складається з 5 запитань. В заліковому білеті перше та друге запитання описові і оцінюються по 25 балів кожне. Третє та четверте питання передбачають коротку відповідь і оцінюються по 10 балів кожне, а п'яте – тестове в 5 балів.			

	Максимальний бал за залік становить 75 балів. За бажанням (для отримання додаткових до 5 балів) здобувачі освіти можуть виконувати індивідуальні завдання.
Семінарські заняття	Система оцінювання семінарських занять визначена Розділами 1 та 2 Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. Практичні заняття передбачають оцінювання усних відповідей студентів, виконання та перевірку виконаних вправ, тестів зразків документів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Організація контролю знань здобувачі освіти, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються Розділом 3 Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. При виставленні допуску до заліку (максимум 25 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних/неаудиторних) годин, при виконанні завдань для самостійної роботи, а також бали письмових робіт.
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік. Семестровий підсумковий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за поточний контроль знань.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника».

Здобувачів заочної форми здобуття освіти повинні виконати завдання, які передбачені в залікових білетах, програмові вимоги до заліку з навчальної дисципліни «Правознавство» містяться на сайті кафедри <https://kttidip.pnu.edu.ua/%d0%b4%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d0%b0-%d1%84%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0-6/>

Академічна доброчесність:

У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності та у своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно і доброчесно. За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає Комісія з питань етики та академічної доброчесності при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі освіти відвідують лекції і практичні заняття курсу. Можливість і порядок відпрацювання пропущених занять регламентується <https://efund.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedenniaotsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>.

Неформальна освіта

Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus та інші.

8. Рекомендована література

Основна

1. Загальна теорія права : підручник. О. В. Петришин, В. В. Лемак та ін. Харків : Право, 2020. 568 с.
2. Кельман М. С. Загальна теорія права : підручник. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 742 с.
3. Конституційне право України : підручник. Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін.; за заг. ред. Т. М. Слінько. 2-ге вид., перероб. й допов. Харків : Право, 2024. 672 с.
4. Машков А. Д. Теорія держави і права : підручник. Київ: Алерта, 2024. 452 с.
5. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник. 4-те вид., стереотипне. Київ : Алерта, 2021. 528 с.
6. Цивільний кодекс України : наук.-практ. коментар : станом на 01 січ. 2023 р. Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova та ін. ; за заг. ред. Є. О. Харитонova, О. М. Калітенко. – Київ : Норма права, 2023. 1424 с. – Режим доступу: <https://hdl.handle.net/11300/29228>

Додаткова

1. Конституційне право : навчальний посібник / Д. С. Терлецький та ін. – Одеса : Фенікс, 2023. – URL: <https://doi.org/10.32837/11300.26099>
2. Кримінальне право України. Частина 1 : конспект лекцій : навчально-методичний посібник / О. В. Попович, Л. В. Томаш, П. П. Латковський. – Чернівці, 2022. – 182 с.
3. Остапенко О. І. Адміністративне право України (загальна частина) : навч. посіб. / О. І. Остапенко, М. В. Ковалів, С. С. Єсімов та ін. – 2-ге вид., доп. – Львів : СПОЛОМ, 2021. – 616 с.
4. Парасюк М. В., Парасюк В. М., Грабар Н. М. Цивільне право України (Особлива частина) (у схемах та таблицях) : навч. посіб. – Львів : Растр-7, 2021. – 467 с.
5. Порівняльне правознавство : підручник / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Петришина. – Харків : Право, 2021. – 272 с.
6. Рабінович П. М. Основи теорії та філософії права : навч. посібник. – Київ : Медицина і право, 2021. – 256 с.
7. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права : навч. посібник. – Львів : ЛьвДУВС, 2020. – 268 с.
9. Трудове право України : підручник / за ред. проф. О. М. Ярошенко. – Харків : Вид-во, 2022. – 376 с.
10. Тицька Я. О. Теорія держави і права : навчальний посібник / Я. О. Тицька, Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвєєва, Н. В. Атаманова, Н. Б. Арабаджи. – Одеса : Міжнародний гуманітарний ун-т, 2021. – 193 с.
11. Цивільне право. Частина I : навч.-метод. посіб. [Електронне видання] / Є. О. Харитонов, О. М. Берназ-Лукавецька, І. В. Завальнюк та ін. ; за ред. Є. О. Харитонova, С. В. Завальнюка. – Одеса : Фенікс, 2024. – 108 с. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32837/11300.27266>
12. Цивільне право : особлива частина. Практикум : навч. посіб. / кол. авт. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2021. – 264 с.

Нормативно-правові акти:

1. Земельний кодекс України : Кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
2. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
3. Кодекс адміністративного судочинства України : Кодекс України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
4. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 213 - 330) : Кодекс України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text>
6. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
8. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>.
9. Про громадянство України : Закон України від 18.01.2001 № 2235-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>.
10. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
11. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>.
12. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
13. Сімейний кодекс України : Кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.
14. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
15. Цивільний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.

Викладач _____ Остап'як Микола Михайлович